

Per què no ser amics?

Juan Miguel González-Feria, Director del "Colegio Mayor El Salvador", Salamanca, Espanya.

Article publicat en la Revista Re en català número 6

En el decurs d'una classe a la Universitat, una estudiant va dir: «no veig que hi hagi un argument decisiu que mostri als éssers humans que haguem d'ésser socials, solidaris. No veig que sigui instintiu, sinó més aviat em sembla que el fet de tenir amics és quelcom adquirit, és quelcom fruit de l'educació». I va afegir un exemple: «un nen petitó, nascut i criat a la selva, sol entre els animals,... un d'aquests casos rars que han relatat les revistes, quan algun dia ell veiés davant seu un altre ésser humà, tindria instint d'amistat, de convivència?».

Eren alumnes dels primers cursos, en aquesta edat en la qual, precisament s'obren des de la seva intimitat i la de la seva família a la societat. Amb temor i amb tremolor, en no pocs casos. Gairebé sense deixar-la acabar un jove al seu costat va postil·lar: «Això vol dir que, en la majoria de pel·lícules d'aventures amb extra-terrestres, la primera reacció dels personatges que són éssers humans és d'atac. Agredeixen abans no se'ls ataquin. Sempre he dit que els novel·listes i els guionistes interpreten bé el sentir de la gent, per tant això vol dir que hi ha molta gent que pensa així».

El professor deixava navegar amb soltesa la conversa. Tenia experiència que, participant, els alumnes assimilaven millor. Eren temes d'humanisme que els atenyien molt endins. Ell havia de tenir molta cura en intervenir per tal de no ferir a ningú. Va continuar escoltant.

Aprendre a ser amics

Un noi ros, força nerviós, va intervenir: «A mi em preocupa el tema d'aquesta classe: "per què no ésser amics?". L'amistat és una cosa en la qual a un no l'han educat. Es deixa que cadascú la descobreixi, l'elabori a la seva manera. Fins i tot, nosaltres els joves en general no permetem que els nostres pares "fiquin el nas" en les nostres amistats. Són "els nostres" amics. No els d'ells. Però de vegades em pregunto: no es pot tractar de l'amistat? no es pot aprendre a ser amics?».

Estaven treballant, un a un, els articles de la «Carta de la Pau, dirigida a l'ONU». Aquesta setmana aprofundien l'article III que conté aquest interrogant. Un, afeccionat a les llengües, va dir amb una pinzellada d'erudició: «L'amistat s'ha exercit tan poc, que no hi ha en català un verb que expressi aquesta acció, perquè el verb amistançar-se té d'altres connotacions. Jo proposaria a l'Institut d'Estudis Catalans que introdueixi el verb "amistejar" per expressar el fet

de viure l'amistat».

«Però, és que un no pot viure sense tenir amics? És que s'han de tenir amics a la força?», va reprendre el tema la noia del començament. El professor va veure que havia arribat el moment d'intervenir: «Tots sabeu prou que no es poden tenir amics a la força. Aquesta és la primera condició de l'amistat «no forçar». Però el que te preguntes és si l'amistat és quelcom molt propi de l'ésser humà, que li sorgeix de dintre i és molt convenient que la visqui; o al contrari, si és una cosa accidental que es pot viure o no viure a pur albir propi, com ara les assignatures «optatives». És així?»

La majoria del grup es van remoure, cadascú al seu seient per tal d'atendre millor. Tenien experiència que aquell professor era bon amic dels seus amics, també d'ells, dels alumnes. «Digueu-me -va començar-, aquest suposat jove, criat a la selva entre simples animals, com va començar a existir? Com va néixer?».

«D'uns pares» -li van respondre gairebé a cor. «Ah! Aleshores aquest jove no ha estat un individu totalment aïllat, sense haver tingut mai cap relació amb d'altres éssers humans», va prosseguir. El noi ros el mirava amb una certa admiració, aquest professor tenia l'art de donar la volta a les coses i que ell les veiés clares.

Socials des de l'origen

«Des que un ésser humà comença a existir és social» -va continuar el professor-, «i es veuen dues realitats principals que ho mostren. Primera: que ell va ser engendrat fruit de la relació de dues persones, les quals ja són un germen de societat; són una petita comunitat». Va aixecar la mà per tal d'impedir que uns quants parlessin alhora, «Sí -ja sé que avui en dia, amb avançades tècniques genètiques hi poden haver fecundacions in vitro sense relació física entre dues persones; però, si més no, fa falta la complementació de l'espermatozou i de l'òvul. El cas extrem fóra que si s'assoleix que quedi fecundada una dona amb cèl·lules d'ella mateixa, com ja s'ha assolit amb rates i surten ratetes, clonades, ben iguals que la mare; però aquest cas extrem no anul·la la llei general. De la mateixa manera no la invalidaria el fet que la relació no sigui pacífica o amorosa, com és el cas dels embarços resultat de violació. Tampoc en la societat no es tracten sempre amb pau, amb amor i amb harmonia. Però queda clar que en la base, en l'origen de cada ésser humà, hi hagi una petita societat, oi?».

Va deixar uns instants de reflexió i va continuar: «La segona realitat l'atenyi més en directe: tots, dones i homes, han estat nou mesos formant-se dins d'una dona, la seva mare. Ací ja no mirem si és la seva base o el seu origen, el que és social. Ara és el mateix ell qui durant uns mesos està relacionat. I prou íntimament!».

Va concloure a poc a poc i suaument: «Dir que l'ésser humà primer és individu i després s'obre a ésser social, és una desviació. L'ésser humà essencialment és individual i és social. No pot separar-se una cosa de l'altra. És les dues coses alhora i constantment».

Hi va haver una estona de silenci. El jove ros d'abans va exclamar: «Però ésser social no és el mateix que ésser amic. Jo ja entenc que som socials per naturalesa i que en aquesta vila global, la manera coherent de viure la sociabilitat és ésser solidaris. Però tu vas dir a la classe anterior que és diferent l'amistat de la solidaritat. L'amistat es dona entre persones que es relacionen directament, persones que entre elles es coneixen; en canvi, la solidaritat és una actitud pel que fa a grups molt amplis - un club, una associació, un país, la humanitat sencera-s'és solidari d'ells però no es pot ésser amics de tots ells, perquè són molts». Va fer una pausa per respirar i va acabar: «Bé, però l'ésser humà està abocat a l'amistat?».

Lliures pel pes de la història

... la Carta de la Pau, dirigida a l'ONU -la CP com li dieu vosaltres- en els seus dos primers punts deixa clar que cada ésser humà comença a existir sense que la història carregui sobre ell el pes de les culpes anteriors al seu engendrament. Cada ésser humà és un ésser nou i neix lliure. La Carta deixa clar, per tant que tenir i cultivar ressentiments contra tots els contemporanis per fets històrics passats, és incoherent. I el punt III d'aquesta CP, el que estem tractant aquesta setmana diu: «Eliminats aquests absurds ressentiments... per què no ésser amics?». És veritat, si cada persona neix nova, què impedeix ésser amics? què impedeix d'anar per la vida "amistejant", com dèieu abans?. La única raó per no ésser amic d'algú és que no vulgui ser-ho; perquè ja vam veure que l'amistat no es pot forçar ni imposar (això últim ho podem tractar amb més deteniment una altra setmana en explicar detalladament el punt VII de la Carta)».

Tot preveient que s'acabava el final del tema ningú no va intervenir per tal de no desviar l'atenció. Després va continuar lentament: «aquí en l'amistat es dona una admirable conjunció, la mateixa que es diu a l'article VII d'aquesta Carta quant a l'amor. Quina és aquesta conjunció? D'una banda, l'amor i l'amistat són l'actitud més coherent amb la naturalesa de l'ésser humà; relacionar-se, donar-se i rebre, compartir, és quelcom que l'ésser humà realitza i desenvolupa, i a més el fa feliç!. Hi està abocat. I d'altra banda, l'amor i l'amistat han de ser lliures; si els faltés quelcom de llibertat, fóra esclavatge. Hi estem abocats però hem de viure-ho lliurement; sembla una paradoxa, però constitueix un ingredient de l'amistat i de l'amor: fer en llibertat allò que és coherent i que convé fer».

Una altra estudiant que tots deien que era molt pràctica, va intervenir: «Jo penso, a més, que interessa tenir una bona relació amb la gent, perquè així es treballa més i millor; i tot això redunda en bé de la societat. La Carta de la Pau no diu quelcom d'això?».

«La Carta no diu això així, -va intervenir l'estudiant del principi amb una engruna d'impaciència-. No es pot manipular l'amistat per tal d'obtenir resultats, com sembla que tu dius, la qual cosa seria prostituir-la. Ben al contrari, a la CP s'escriu «...per què no ésser amics i així treballar junts per millorar el món, etc?», és a dir, primer hi ha l'amistat, l'amistat com actitud en ella mateixa, pel bé i el goig de les persones. I després afegeix: «i així treballar», és clar que una sana amistat dóna resultats i empeny a treballar junts. Però no es pot buscar només pels resultats. El fet de treballar millor junts serà un afegitó que es desprèn de l'amistat».

«Excel·lent anàlisi de text - va elogiar el professor i va continuar- Els redactors de la Carta de la Pau van tenir la delicadesa de deixar aquest punt com a pregunta, sense obligar. A la vida, l'actitud més coherent i joiosa és tenir amics; què ho impedeix? O és que no es volen tenir? Us deixo avui amb la mateixa pregunta: «per què no ésser amics?. Fins demà...amics!»